www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

ОФІЦІЯЛЬНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 155. — Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 5. липня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 155. — Jersey City, N. J., Thursday, July 5, 1923. — THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ЗАПОВІДАЄ, ЩО НАСЕЛЕННЄ АМЕРИКИ ЗА НОВЕ СТОЛІТТЄ ПОБІЛЬШИТЬСЯ ДО 300,000,000 ДУШ

СПОКЕЙН, Вашингтон, 3. липня. — Вчера вечером виголосив тут президент Гардинґ промову.

У своїй промові заявився він за розвиненнєм природних скарбів Злучених Держав. Він сказав, що неподиться з поглядами, що частину природних скарбів треба лишити нетканими для будучих поколінь. На його думку їх треба використовувати і розвивати, а се ще тільки пособить зберіганню скарбів, а не прискорить їх винищенє.

Друге століттє дасть Злученим Державам, казав президент, населенє 300,000,000 голов. З тим треба числитись і відповідно до того розвивати природні богатства краю. Історія показує, що із зростом населення розвивались і зростали також богатства краю. Тесаме буде теж і в Америці, длятого треба відкинути погляд про консервованнє природних скарбів, але думати про всестороннє розвиненнє їх і збогаченнє Злучених Держав.

НЕМА ГРОШИЙ НА БОНУС ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 3. липня. — Американське міністерство скарбу заявляє, що сплати заграничних довгів зовсім не вистарчають, аби з них виплатити бонус бувшим жовнірам американської армії з часу світової війни.

Длятого в міністерстві скарбу не вірять, аби Конґрес приймав постанову про бонус.

ВІЛЬНІ ЗЕМЛІ ДЛЯ БУВШИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЖОВНІРІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — Американське правительство призначило для бувших жовнірів американської армії вчасі світової війни 110,000 акрів землі на фарми.

Після стейтів сі землі представляються так:

В Калифорнії є 36,000 акрів у повіті Сан Бернардіно недалеко Кедсо, і в повіті Сан Діеґо недалеко Кампо.

В Колорадо 1,800 акрів в повіті Костилла недалеко Рассел.

В Неваді 22,000 акрів в повіті Най недалеко Каррарр.

В Юті 40,000 акрів у повіті Вашингтон недалеко Сентрел.

Подробиці про сі вільні землі небаром оголосять місцеві земельні офіси.

МІНІСТЕР ДЕЙВИС ЗА АМЕРИКАНСЬКОЮ ЕМІҐРАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — Міністер праці Дейвис виїздить нині відсі до Ню Йорку, відки відіде кораблем Леватен до Европи.

Він має на меті приглянутись еміґраційним відносинам в Европі.

Перед відїздом він заявив, що вже найвисша пора, аби Злучені Держави не вели еміґраційної політики чужинецьких корабельних компаній, але мали свою власну політику, в інтересі Злучених Держав.

СЕНАТОР СМУТ ІДЕ ДО ЕВРОПИ ПІЗНАТИ ТАМОШНІ ВІДНОСИНИ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 3. липня. — Сенатор Смут вибирається в дорогу до Европи. Його метою є, як він каже, простудіювати на місці економічні і фінансові відносини в Европі.

Зокрема він інтересується фінансовим становищем Німеччини, бо вірить, що Америка може відновити торговельно-промислові зносини з Німеччиною на велику скалю.

ЗБІР БАВОВНИ В АМЕРИЦІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 3. липня. — Урядові обчислення показують, що сього року більше є землі під управою бавовни в Злучених Державах аніж колинебудь в історії. Одначе збір бавовни не заповідається гарний. Він має бути найгірший від останніх 22-літ.

НОВІ БУДИНКИ В НЮ ЙОРКУ ВІЛЬНІ ВІД МІСЬКОГО ПОДАТКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 3. липня. — Мейор міста Ню Йорку Джан Ф. Гайлен підписав нині постанову про увільнення від міських податків нових будинків в Ню Йорку на слідуючий рік.

ПЕРША ПОДОРОЖ НАЙБІЛЬШОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ПАРОПЛАВА

НЮ ЙОРК, Н. Й., 3. липня. — Нині відїздить відсі до Европи в першу подорож по направі найбільший американський пасажирський пароплав Леватен (давніше, німецький).

Корабель має поміщенє на 3,400 пасажирів, але принято тільки половину того числа.

БОЯТЬСЯ НАПЛИВУ ЧУЖИНЦІВ НЕПРАВНИМИ ДОРОГАМИ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 3. липня. — Американський іміґраційний комісінер Гасбенд заявив, що найважнійшою справою для Америки повинно тепер бути, щоб не допустити чужинців до Злучених Держав, котрі намагаються з ріжних сторін продістатись до Америки неправними способами.

ПРОГІБІЦІНІ УРЯДНИКИ ПЕРЕД СУДОМ

ШИКАҐО, Ілл., 1. липня. — Тут стане перед судом 6 прогібіційних урядників, яким закидається, що роздали шинкарям горівок вартости $200,000, які забрано одній фірмі.

СКІРМУНТ ПРЕДСТАВНИКОМ В ЛІЗІ НАРОДІВ.

З Варшави повідомляють, що на місце Ашкназа іменовано Скірмунта представником Польщі в Лізі Народів. Скірмунт виїздить на днях до Лондону.

ВОЗДУХОПЛАВСТВО НА УКРАЇНІ.

На советській Україні большевики розпочали збиранє пожертв на будівлю воздушної фльоти. У висших технічних школах України мається на увазі заснувати катедри воздухоплавства.

УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ В КИЄВІ

В Києві істнує тепер „Державна українська мандрівна капеля". Вона вже зробила в ріжних місцевостях України 250 до 300 концертів. Капеля дає образ історії української музики, починаючи від Лисенка і кінчаючи молодими композиторами.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКОРДОННИХ ПОЛЬСЬКИХ ПОСЛІВ.

Дня 14. червня с. р. у Варшаві відбулась конференція закордонних польських послів під проводом міністра Сейдя. Участь в конференції взяли тільки ті посли, що свого часу ділали закордоном з рамени Народового Комітету.

КРЕДИТИ ДЛЯ ПОЛЬСЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ.

Польське міністерство фінансів дозволило польським касам ощадности виплачувати кольоністам кредити за посередництвом почтових урядів. Загальна сума призначена на ті кредити виносить 50 міліярдів польських марок.

З ЖИТТЯ ЕСКІМОСІВ.

Морський пес керпа для Ескімоса „хліб і опал". Достарчає йому поживи, одіння, опалу. В літі має Ескімос аж забогато цієї звірини. В зимі грозить йому голодова смерть. Хоч які Ескімоси хитрі люде, хоч мають стільки практичних досвідів, вони від тисячок лїт такі самі. В літі не думають заосмотритися на зиму в мясо морських псів. Ескімос радше вмер би з голоду, як мав би берегти своїх засобів консерв. В зимі, як морський пес жиє під ледом, Ескімос преспокійно жде і тринятьшість годин на гострому ледяному вітрі перед полонкою морського пса. І често не сполює його.

МАНЕВРИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

В серпні с. р. мають відбутися великі маневри „Червоної армії", на котрі радянський ґенеральний штаб має запросити військових представників чужих держав.

ВИСОТА — ВАГА — ЗДОРОВЛЄ.

У американських містах на кождім більше рухливім місци стоять публичні ваги на яких прохожі можуть кождої хвилини пізнати тягар свого тіла, себто приріст чи зменшення своєї ваги. На кождій майже такій вазі приміщена табличка з виказом скільки фунтів чоловік повинен важити. Виказ цей зладжений в той спосіб, що подає і висоту чоловіка, так що тим подано якому ростови відповідає яка вага.

Др. Доблін, головний лікар „Метрополитан Лайф Інщуренс Компани" на основі спостережень пороблених цею компанією при обезпечуванню людей на життя — каже, що та „пересічна" вага людського тіла має значіння лише для певного віку. По його думці чоловік у віці від 20 до 25 років може важити навіть більше чим по данним згаданого виказу повинен, і це йому не шкодить. Около трийцятки найкраще мати тягар згаданий у тих таблицях, та по трийцяти роках найздоровійші та найдовше живуть ті, котрі важать менше, чим вони згідно зі своїм ростом важити повинні. Він твердить далі, що в 50-ім році життя чоловік повинен важити о 30 до 40 фунтів менше, чим вказано у таблицях пересічної ваги, тому, що смертність є богато більша серед людей товстих чим серед сухорлявих.

Найпростійшим середником для того, щоб не згрубіти — це, просто не їсти за богато, себто не переїдатись. Головно відноситься те до того віку, коли чоловік вже перестає рости і не потрібує скільки корму, що раньше. В Америці люму, що раньше. В Америці люде на загал дуже богато їдять. Китайський „кулї" або европейський селянин працюють значно більше при богато легкім харчи, чим пересічний Американець, а живуть при тім довше.

Легке снїданнє, не тяжкий лапч та обід з одною мясною стравою і з богато ярини вдержать чоловіка в добрім здоровлю. При такім харчи йому не прийдеться в сорокових літах жалуватись на звичайні недуги тих, що переїдаються і грубнють, а то на нирки і на серце.

ВОЛИЦІ НА УНИВЕРСИТЕТІ У ЛЬВОВІ.

Нарід на Волині зрозумів тепер, що треба свої інституції підтримувати матеріяльно і в останні часи став дещо посилати їм гроша. На Великдень в Луцку зібрав посол Луцкевич 316,340 марок на український університет у Львові, на віну в Жидичині тодіж 22000 мк. на тусаму ціль; в укр. клюбі 315,000 мк. на Луцку гімназію і т. д.

ПАПІР ІЗ ЗВІЯЛОГО ЛИСТЯ ДЕРЕВ.

Французький академик Едмунт Періє разом з п-нею Кара Брамсон — по звідомленням „Офіціяльного Журнала" винайшов спосіб фабрикації паперу з зівялого листя всіх дерев, за виїмкою чатинних (шпилькових) дерев. Паперову масу робиться процесом меленнія і мочення. На рік по обчисленням, треба для Франції чотири міліони тони сухого листя, а річнє є його по лісах Франції 35, 40 міліонів тон. Збирати листя не трудно; можуть тим занятися навіть діти і старці. А що листя дерев можна переробляти в кожду пору року, то фабрики, які побудувалися би біля лісів не потребували би магазинів на листя. Перерібка проста, скора і дешева. Після зменшення листя одержується два продукти: масу з жил листя і масу дукти: маєу з жил листя і масу з лити, що розпадається на пил. Скоро треба масу з жил золити (давати до луту), мити і білити — так одержується матеріял для паперу. Масу пилу, що дуже скоро спалюється, можна з додатком угляного пилу (або й без него) в прасах збивати у кістки (брікети). Ще ліпше оплачується їх зужиткування при помочі сухої дестиляції; така дестиляція дає відносно чистий, пористий (дірковатий) вугль (о 6500 до 7000 кальоріях), крім цього можна добувати при фабрикації паперу з листя також тер (мазь) і деревний оцет. Порошкова маса, змішана й спрасована з мелясою може служити як корм для звірят. Із 1000 кг. сухого листя є 250 кг. паперової маси, 200 кг. чистого путля (або 500 кг. цвібаку-корму для худоби), 30 кг. теру, 1 кг. деревного оцту і 600 грамів ацетону. Як запевняють французькі часописи згаданий учений виробив пробки такого паперу, і то від найліпших цигаретних папіріїв аж до картону.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА „СВОБОДА"

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА ДРУКОВАННЄ ТІКЕТІВ, РОЗКИДОК, АФІШІВ, ЧЛЕНСЬКИХ КНИЖОЧОК, СТАТУТІВ, КНИЖОК, КОВЕРТ І ЛИСТОВИХ ПАПЕРІВ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ, ЧАСОПИСІВ І ВСЯХ ІНШИХ РІЧИЙ, ЩО ВХОДЯТЬ В СКЛАД ДРУКАРСЬКИХ РОБІТ.

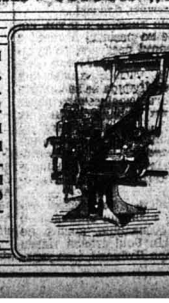

РОБОТИ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

ПРОСИТЬСЯ ВСІ ВІДДІЛИ У: Н. СОЮЗА УДАВАТИСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ЗАМОВЛЕННЯМИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ НА АДРЕСУ:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НЕПОРОЗУМІННЄ МІЖ ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ ІЗЗА НІМЕЦЬКИХ „ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ" ЗАОСТРЮЄТЬСЯ

ПАРИЖ, 2. липня. — Французьке правительство рішилось не відповідати на писмі блитанському правительству на його запит у справі вирішення німецького „воєнного відшкодовання" для аліянтів, але переказати своє становище устно.

Як звісно, Франція не хоче згодитись на усуненнє своїх окупаційних військ з німецької території і не хоче згодитись на зменшенє „воєнних відшкодовань".

Се вона хоче тільки переказати Англії устно.

В англійських урядових кругах з того становища Франції не вдоволені, але кажуть, що і таку відповідь приймуть.

Одначе Пуанкаре все ще не вірить Англії, гадаючи, що вона тому так короводиться з Францією і її політикою, що хоче її покинути і зачати самостійну політику у відношенню до Німеччини. Тут кажуть, що Англія готова навіть цілком зірвати з Францією і заключити окремий договір з Німеччиною. Одинока надія Франції на версайский мировий договір, якого, як вірять Французи, Англія не хоче ломити і бодай задля того договору буде ще держати з Францією.

АНГЛІЯ НЕ СКЛИКАЄ КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ ВОЗДУШНОГО РОЗОРУЖЕННЯ

ЛОНДОН, 2. липня. — Англійський президент міністрів Стенлі Болдвин заявив нині в палаті громад, що правительство Великої Британії не гадає тепер давати почину до скликання конференції у справі обмеження воздушних воєнних сил.

Таке теперішнє становище Англії, казав він, з причини не поладнаних відносин в Европі.

ФРАНЦІЯ НЕ ХОЧЕ КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ ПІДВОДНОГО РОЗОРУЖЕННЯ

ПАРИЖ, 2. липня. — Французьке правительство не годиться з гадками, аби скликати у Вашингтоні нову конференцію для обмеження підводних воєнних сил.

Французькі урядовці нарікають ще досі на першу вашингтонську розоружну конференцію, кажучи, що там зведено Францію на другорядну морську силу. Французи приняли сей договір, але з жалем і докором, і тепер другої подібної конференції не хотять.

ФРАНЦУСЬКА ОКУПАЦІЙНА ВЛАДА ЗАЙМАЄ НІМЕЦЬКУ ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ В РУРЩИНІ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 2. липня. — Нині закопила французька військова влада на основі приказу ґенерала Дегутаперші приватні заводи в Рурщині для стягнення „воєнних відшкодовань" з Німеччини для себе.

Французи заняли три промислові заводи, а між ними одну фабрику льокомотив Круппа в Сеґерот коло Ессен.

200,000 НІМЕЦЬКИХ МАРОК ЗА ДОЛЯРА

БЕРЛІН, 30. червня. — Нині на тутешньому грошевому торзі продавали по 200,000 німецьких паперових марок за одного американського доляра.

БОХОНЕЦЬ ХЛІБА В БЕРЛІНІ 10,000 МАРОК

БЕРЛІН, 30. червня. — Останнього тижня артикули поживи подорожіли в Німеччині о одну третину.

Загалом від 1914 року пожива подорожіла в Німеччині 11,000 разів (се на ділі лиш паперові гроші потаніли).

Тепер булка коштує в Берліні 500 марок, а бохонець хліба 10,000 марок.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТЕР КАЖЕ, ЩО ЕВРОПА ПРИЙДЕ ДО СЕБЕ ЗА 15 ЛІТ

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 1. липня. — Чехословацький міністер закордонних справ, др. Едвард Бенеш, заявив, що він вірить, що Европа може відбудуватись з повоєнного занепаду протягом 10 до 15 літ.

Він теж зазначив, що на його думку рурське питанне буде скоро розвязане, але загалом питання про „воєнні відшкодовання" годі буде розвязати без співучасти Америки.

УБИТО ІТАЛІЙСЬКОГО ПОСЛА

РИМ, 2. липня. — Невідомий чоловік напав на посла Італійського парляменту Джусеппе Петрвалле і побив його смертельно.

Посол, вмираючи, відмовився дати поліції інформації про сю подію.

БОЛГАРСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ХОТІЛИ В БОЛГАРІЇ ЗАВЕСТИ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „ЛАД"

СОФІЯ, столиця Болгарії, 2. липня. — Нова болгарська влада викрила большевицьку змову в місточку Плевні. Там найдено велику скількість рушниць, машинових крісів та амуніції, які болгарські большевики дістали з Росії.

Вони спершу хотіли повалити королівство і видвигнути Стамбулійського на президента болгарської республіки, а опісля хотіли узяти владу у свої руки.

Поведенє Стамбулійського болгарських большевиків занепокоїло і вони готовились до боротьби проти нової влади, але ся боротьба не вдалась.

Тутешня поліція увязнила провідника болгарських комуністів Коралева, котрий вертався з Москви, де був на зїзді так званого „третього інтернаціоналу".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛЬША ЛЯЦЬКА ПОГОНЯ ЗА УКРАЇНСЬКИМ УНІВЕРСИТЕТОМ У ЛЬВОВІ.

Львівський український дневник „Діло" пише:

Пятниця, 8. червня с. р. дала нагоду польській поліції виявити свою „спренжистоснь", бо знову переведено ревізію у студентів медиків в салі дому Лисенка. Списано всіх і забрано ще деякі записки.

Тогосамого дня поліція зробила наїзд на „Просвіту" в ринку, і ще й там „відкрила" виклад української устної словесности.

В понеділок 11. червня поліція знову забажала послухати медичного викладу і знову в малій салі дому Лисенка найшла більшу скількість студентів і відбула подібну процедуру як перше.

У второк 12. червня не опустила енергія поліції і вона знову явилась на викладі у медиків, причім одначе знову на памятку часів незвичайної „опіки" „братнього народу" на полі української культури, ВІДФОТОҐРАФОВАНО ЗНАМЕННУ КАРТИНУ ЗІ СТУДЕНТАМИ; ПРОФЕСОРОМ І ПОЛІЦЕЮ.

І в середу 13. червня знову поліція відвідала медиків в тій самій салі і відбулась подібна процедура як перше.

Видно, що поліція не засипляє справи. Як наслідок того являється масове покликание студентів на поліцію, де приписують кождому приналежність до „тайного" або „нелеґального" українського університету і одним кажуть се підписувати, іншим ні.

* * *

Ми вже писали з приводу польських нападів на український університет у Львові, що Україні в Америці і в Канаді повинні занятися близше сею справою і видвигнути польські розбої на прилюдне форум перед широким культурним світом.

Нині ще раз се пригадуємо, в надії, що українське громадянство в Злучених Державах дійсно зайтересується сею справою як своєю власною і дуже близкою, а сим покаже, що українська нація не позволить чужинцеви глумитись над її культурою на її землі.

В НЕВОЛІ-ТЮРМІ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ.

СВЯТО РІДНОЇ ШКОЛИ В СТАНИСЛАВОВІ.

В неділю дня 3. червня с. р. відбулося в Станиславові свято посвячення і заложення угольного каменя під будову дому Рідної Школи. Свято вийшло величаво. Вже о 3-тій годині сполудня заповнилася площа будови так, що спізнені гості мусіли заняти сусідні городи і подвіря. Сотки селян з дооколичних сіл прибули.

Українці-вояки з польського війска, які служать в Станиславові, прибули рівно чисельно на се свято, однак з наказу місцевої команди мусіли з болем серця залишити майдан. Після посвячення вертались вони поодиноко і вписували свої імена в пропамятну книгу та складали свою жовнярську лепту на Рідну Школу.

Перед самим посвяченням прибули на призначені місця удекоровані відзнаками з напису „Фундатор Рідної Школи" хрестні батьки початої будови. Представники 20 товариств і сотка хрестних материй та батьків, які зложили крижми по 250,000 і більше марок, заняли почесні місця. Явились представники селянства, робітництва, міщанства, та поважне число інтеліґенції.

На місце посвячення явився представник місцевого староства, щоб допильнувати розпорядження місцевого староства. Сі розпорядження старости були для товариства дуже болючі. ЗАБОРОНЕНО о. ФІҐОЛЕВИ яко священикови ПРОМОВИТИ до зібраного народу і молоді шкіл У. П. Т. (Українського Педаґоґічного Товариства). Делеґатови Головної Управи Ў. П. Т. зі Львова ПРОФ. ОМ. ТЕРЛЕЦЬКОМУ ЗАМКНЕНО УСТА І ВІН МІГ ЛИШЕ МОВЧКИ СХИЛИТИ ГОЛОВУ ПЕРЕД НАРОДОМ і привітати його мовчки від Головної Управи У. П. Т. при так гарному ділі. Очевидно, ВІДПАВ ТЕЖ ПРИВІТ І МАЛЕНЬКОЇ ДИТИНИ УЧЕНИКА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Промовив до зібраних гостий лише голова Кружка У. П. Т. ГНАТ ПАВЛЮХ і у свой, СТАРОСТВОМ СЦЕНЗУРОВАНІЙ БЕСІДИ, привітав в першій мірі делеґата Головної Управи У. П. Т., відтак представників всіх місцевих і замісцевих товариств; щирий привіт зложив хрестним батькам і поручив їх опіці розпочату будову. У своїй промові представив бесідник історію-мартірольоґію наших приватних шкіл У. П. Т. та вказав на щораз більше зрозуміне ідеї „Рідної Школи" українським громадянством всіх верств. Громадяни, які постійно місячно вносили датки і субскрипції, зложили протягом року около 50,000,000 мп. Тому з вірою й самопевностю приступила старшина кружка до будови дому.

Відтак відчитав голова грамоту, підписану старшиною і хрестними батьками та делеґатами товариств.

Вчасі вмурования грамоти під угольний камінь відспівав хор „Бояна" гимн „Боже великий".

Вкінци звернувся голова товариства до всіх присутніх гостий і в палких словах візвав їх, щоб, не зважаючи на обмеження і заборони, вписалися в пропамятну книгу та зложили свої жертви і показали, що наша „Рідна Школа" піднесеться — не згине.

Присутні гості свята давою посунули до пропамятної книги; вписували свої імена; та складали обильні датки.

Вписуванне тривало до 8. годині вечером. Останні вистояли пять годин і не відійшли, не зложивши датку на жертвенику „Рідної Школи".

На місці зложено 35 мілїонів польських марок. Датки далше впливають.

ВІКОВІЧНИЙ КОНФЛІКТ.

Михайло Тимофіїв: „Жиди і народне господарство України. — Й. Чериковер: „Антисемитизм и погромы на Украинѣ 1917-1918 гг.". — „Український Козак".

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Майже рівночасно вийшли з друку три публікації, що так чи инакше освітлюють жидівське питанне на Україні. Названа вгорі праця М. Тимофіїва появилась у четвертій книжці „Хліборобської України". Публікація п. Чериковера вийшла окремою книгою, як „перший том історії погромного руху на Україні в 1917-1921 роках". Обидві ці праці, як вже видно з їх назв, займаються жидівським питанням на Україні спеціяльно. Натомісць часопись „Український Козак", орган „Національного Українського Козачого Т-ва" в німецькім Монакові, порушує жидівску справу лише мимоходом, але зате ставить її, що називається, руба, без компромісів і сентиментів.

Що стільки пишеться про жидівське питанне на Україні — це не случайність. Для обох заінтересованих партій — для Українців та Жидів — це питанне стало від 1917 р. актуальним і болючим. Воно не перестає бути таким і нині. Для українського народу, що пробудився до державного будівництва, це є питанне першорядної ваги, чи тих 4 міліони Жидів, що живуть на його території, належать до його ворогів чи приятелів. Для жидівського населення України це саме питанне, тільки з иншого боку, має не менше значіння. Тому стільки й пишеться на цю тему, й напевне ще бдгато чорнила, а може й крови, пролляється з обох боків, заки тут дійде до задовольняючого рішення.

Кожда з тих трьох публікацій, про які тут мовиться мова, силкується по своєму розвязати це фатальне питанне. Кожда з них має в основі свої власні переконсилки й кожда приходить до своїх власних висновків. Але їх обєднує спільна пессимістична нотка. Будучність українсько-жидівських відносин після всіх цих трьох публікацій вирисовується в досить сумнім, щоб не сказати безнадійним світлі..

М. Тимофіїв дає в своїй широко задуманій розвідці огляд українсько-жидівських відносин од самого початку істнування Руси України аж до наших днів. Одно-його довідуємось, що перший жидівський погром на Україні був вже в 1113 році, по смерти Київського князя Святополка. Від того часу погромні бакцилі на Україні не переводились, вибухаючи від часу до часу страшними епідеміями, як це було за перших часів козаччини, потім за Хмельниччини й Колїївщини й нарешті за наших часів.

Що годувало ці бакцилі й протягом довгих століть утримало їх в активнім, дієвім стані? Автор нашої розвідки бачить головну причину цього явища в тій неґативній економічній ролі, яку відогравали Жиди на Україні. Він не обвинувачує, не впадає в патетичний тон, не клене й не грозить, а лише констатує факти. І ще другий факт, політичний, він констатує: що в епохи зросту українського національного руху жидівське населенне України ніколи не йшло з українським народом, а все з його ворогами — Поляками чи Москалями.

Вихід з цього лябиринту М. Тимофіїв бачить у тім, що всесвітне жидівство (а передовсім жидівство українське — додамо від себе) мусить негайно „рішитись на героїчний крок, ця радикальну зміну своєї політики" що до України. „Без такої зміни, каже автор, безкровне розвязанне українсько-жидівського питання, мабудь, неможливе".

Иншими словами, Жиди на Україні мусять стати з фактора руйнуючого фактором будуючим. Вони повинні зрозуміти, що їх доля, звязана орґанічно це з чужими силами на Україні, а з самою Україною, з її продукційними чинниками".

Та автор сам слабо вірить у можливість такого повороту в українсько-жидівських відносинах. Вже „більш як 800-лїт точиться ця справа на тому-ж місці, не зробивши ні, кроку наперед... Ані Жиди, ані Українці за цих 800-літ ні трохи не змінили способів своєї примітивної акції та реакції на поліі".

Останні слова блискучо стверджуються, коли прочитати книгу п. Чериковера. І власне не стільки саму книгу, скільки передмову, написану до неї відомим жидівським істориком проф. С. М. Дубновим. Сам Чериковер ще старається бути обєктивним і викрити ті причини, що викликали погромну хвилю на Україні. Він підносить причини економічні, а також політичні. Він костатує, що на чолі антиукраїнських партій у Київі стояли самі Жиди, що в українських партіях Жидів майже зовсім не було й що до створення української державности жидівський загал ставився або вичікуюче, або вороже.

Та вражінне від цих обєктивних і слушних уваг розвіюється, як дим, коли прочитати гістеричні викрики п. Дубнова. Тут вже нема й спроби оглянутись на себе, пошукати пояснення у власних злочинах чи гріхах. Вже сама назва статті жидівського історика—„Третя Гайдамаччина" — дає добрий передсмак для того, що має прийти далі. І справді приходять такі перлини: „гайдамацькі інстинкти", „гайдамацький звірь", „особливість української душі — її чутливість до погромів"... А тоді приходить і кінцевий висновок:

„Духови жидівства є чужа думка давнього римського поета: може з наших кісток колинебудь повстане мстник. Одинока наша пімста — увіковічнене злочину в історії. Нарід, що проніс крізь тридцять віків свої святі заповіди: „не убий, не кради, не рабуй, не віддавайся роспусті" — просто зареґіструє дивовижне зламанне всіх цих заповідей у кольосальних розмірах багатьома тисячами людей Содому (!)! А попасти на чорну дошку жидівської історії — це найтяжча моральна кара. Адже ця чорна дошка дала світови моральну характеристику попередників нинішних погромщиків, од давніх єгипетських фараонів та перських Гаманів до колективних Гаманів середновіччя й найблизчих до нас епох"...

Коли це не пімста, то що-ж тоді називається пімстою?...

Шкода, шкода, що ці необдумані слова були написані. Книга п. Чериковера, видана в московській та жидівській мовах, а далі намічена до видання ще в якійнебудь світовій мові, розійдеться в сотніх тисячах примірників, читатимуть її люде ріжного стану й положення, і у всіх залишиться вражінне фальшиве, невідповідаюче дійсности. Але, з другого боку, може й краще, що п. Дубнов мав змогу висловитись. Його думки — це думки величезної більшости жидівського народу. А коли так, то дуже мало шансів на здійсненне мають побожні бажання п. Тимофіїва, щоб між Українцями та Жидами зникли „почування взаємної ненависти, злоби й помсти".

Крайности зходяться. Проф. Дубнов напевне дуже здивувавсяб, колиб довідався, що його думки, тільки перелицьовані на другий лік, проповідує монахівський „Український Козак". Адеж це справді так. Цей малограмотний і малодоступний орган своїм тоном і стилем живо нагадує ті погромні листки, що колись розкидались і розліплювались по українських містах і місточках. На своїм титулі він має крюковий хрест — знак німецьких антисемітів, а в тексті раз-у-раз можна стрінути такі цвітки:

„Нарід кипить думкою кривавої помсти над Жидами"... „Цей ганебний вчинок (признание Ск. Галичини Польщі), знайте, переведен світовим жидівським капіталом, який за всяку ціну стремить викопати неперехідну прирву між арійськими національними народами"...

Гидко читати і ювапашну погромну словесність, і соромно стає при думці, що знаходяться люде, які зложивають чистою та незаплямованою українською мовою для такої брудненьких цілі. Хай би вони писали по московськи, бо ця мова їм, очевидно, лежить близче!...

Але що дивного в тім, коли люде не освічені й темні в такій формі реаґують на сучасні події на Україні? Коли освічений та учений жидівський професор Дубнов не знаходить для цілого українського народу инших характеристик, як „Гамани", „люде Содому" й „гайдамацькі звірі", — то на цім монахівськім оперетковім „козаком" з їх жандармською освітою й сам Бог простить...

Будучність українсько-жидівських відносин виглядала-б цілком безнадійно, коли-б по жидівськім боці стояли тільки професори Дубнови, а по українськім — погромщики типу монахівських „козаків". Тут справді можна було-б побоюватись, що апостол злочинів нинішньої доби, злочинів обопільних, буде жахливий, нечуваний жидівський погром, який „скасує" жидівське питанне на Україні, але разом з тим „скасує" також українську свободу.

Аніщасте, з обох боків чуються голоси й більш розсудливі. Тверезий голос М. Тимофіїва з українського боку та обєктивний голос Й. Чериковера з боку жидівського вносять трохи заспокоєння й подають слабий відблиск надії, що тут ще може дійти й до иншого рішення, не кріваво, а людяно.

На щасте, з обох боків чуються голоси й більш розсудливі. Тверезий голос М. Тимофіїва з українського боку та обєктивний голос Й. Чериковера з боку жидівського вносять трохи заспокоєння й подають слабий відблиск надії, що тут ще може дійти й до иншого рішення, не кріваво, а людяно.

„Все людське, — скажемо словами М. Тимофіїва, — робиться людьми й залежить, врешті, від того духу, що ними в даний період кермує".

Берлін, 11. червня. **Радянин.**

ДОПИСІ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Віче в справі січового дому.

В неділю, дня 10. червня с. р., відбулось в гали похрізьній при Сікат Ебнюк віче, скликане старшиною 17. сотні С. О. У. в справі будови Українського Січового Дому на котре приїхали запрошені з Шікаґо гол. отаман д-р Степан Гриневецький і Ст. Мусійчук, гол. рекордовий писар.

Віче отворив окружний отаман тов. Михайло Майорчик, та покликав на предсідателя віча кошового тов. Василя Коваля, та Мих. Коваля і Мих. Кривого на писарів.

Перший забрав голос місцевий тов. Ол. Л. Сембратович. В своїй короткій промові закликав, щоб показати патріотизм попри слова ділами, та заявив готовість послужити доброму ділу.

Відтак тов. В. Коваль представив зібраним батька-отамана, уділяючи йому голосу. Д-р Гриневецький в своїй довшій промові зазначив, що Українці, помимо, що не були причиною великої війни, однак найбільше потерпіли. А причина — брак єдности і солідарности. Нам потрібно діл, а не слів, бо без борби нам ніхто нічого не дасть, навіть нашого власного.

А щоби ми могли успішно боротись, нам треба:

1) Сильної Січової організації, підтримувати морально і матеріяльно свій орган „Січові Вісти" та щоб січовики не для паради, а для реклями і інформації серед чужинців мали, і при нагодах носили січові однострої.

2) Своєї школи, бо хто по українськи не буде вчитись, буде все свого цуратись і стидатись як на примір наша давна аристократія, котрих езуїти в школах спольщили.

Наколи буде у нас школа, то чого ми собі не здобудем, здобудуть наші діти. А хтож буде добувати, як вони вимародовляться?! Відтак нагадав до жертв на народну святиню, кажучи, що хто жертвує, нікому ласки не робить, тілько собі і своїм дітям.

На поклик батька-отамана присутні жертвували $1.200, що як на початок досить добре.

Опісля забрав голос гол. секр. тов. Ст. Мусійчук. В своїй короткій промові зазначив, що у нас не їде борба армії проти армії, але народа проти народа, для того весь український народ повинен орґанізуватись в „Січи".

Піснею „Ми Гайдамаки" закінчено віче, почім люди розійшлись домів.

М. Кривий і М. Коваль,
секретарі віча.

—o—

ПЕРТ ЕМБОЙ, Н. ДЖ.

Члени У. Н. С. помагають собі в нещастю.

На мої руки прийшла просьба з нашого села Черче від будучого члена відділу 104 У. Н. Союза, який перебував в Перт Амбой, Н. Дж., а саме від Василя Скородинського, котрий в Америці зістав калікою тай мусів виїхати до краю.

Працюючи в Америці на зелізниці стратив ногу. Діставши запомогу від братства св. Николая, від. 104 У. Н. Союза і з каси Союзової, купив шифкарту і поїхав до своєї рідної землиці. Відбудувався троха та мислив, що заживе спокійно з женою та діточками. Однак та радість не була довга, бо злобна рука підложила огень, який знищив ціле забудованне так, що бідний каліка лишився без даху над головою. Але в тім нещастю він прихдав собі, що він колись був членом нашого братства та що колись і він, як приходила просьба від бідного то і він давав. І не завівся! Бо члени У. Н. Союза є жертвольюбиві!

Та просьба прийшла на мої руки і з нею вдався до Тов. Зап. Січи, від. 155 У. Н. Союза і це товариство жертвувало зі своєї каси 5 дол., а члени між собою зложили: Стефан Куций 4.00; Іван Ваверчак, Петро Клим і В. Козак по 1.00, а 3.20 дрібнішими датками, так що на мітинґу зібрано 15.20. Кранни зложили між собою, як слідує: Спільна помі чеела Черга 5.00; Куцій і Даньків, Іван Стек (ст.), Анна Білінська і Іван Куриць по 2.00; по 1.00: Мартин Чорний, Іван Ворона, Анна Коритко, Теодор Гавриш, Стефан Гураль, Теод. Гладун, Іван Стек, Грег. Бабин, Григорій Косминa, Григ. Гиба, Павло Король, Василь Косминa, Дмитро Коритко, Григорій Гелета, Дмитро Белінів; по 50 цнт.: Іван Козак, Олекса Іванило, Іван Гелета, Іван Цимбалістий, Григорій Квасниця, Григ. Дячишин, Антін Запотічний і Мих. Затуський; по 25 цнт.: Дм. Дячишин і Андрій Бажан, а я від себе доложив 5.80. Разом зробило це суму 53.50, яку вислано в долярах через банк Luis Sekipo ч. посвідки 5732.

Дорогі Родимці! Не для того пишу це, щоби хвалитися, а длятого, щоби дати примір тим, котрі блукають манівцями, котрі не належать до жадної української орґанізації, а перед усім до У. Н. Союза.

Де найшовби був поміч той бувший член У. Н. Союза, колиби не був колись належав до нашого гурту?!

Тож кличу до Вас, Земляки: нехай не буде ані одного Українця ні Українки, щоби не належали до У. Н. Союза!

В імени бідного каліки, всім жертводавцям велике спасибі!

Григорій Маслій.

КРАЄВИЙ АДВОКАТ
ДР. ВОЛОДИМИР БАЧИНСЬКИЙ
провадить свою адвокатську канцелярію і полагоджує точно й совісно всякі справи цивільні, карні і грошеві також нашим імігрантам в Америці й Канаді. Пишіть на адресу:
DR. VOLODYMYR BACZYNSKY,
Lemberg, Kosciuszko St. 1 A.,
East Galicia, Europe.

ПОЛЬСЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА ГАЗЕТА ПРО УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

Львівський дневник „Дзенник Людови", орган галицької П. П. С. (польської партії соціялістичної у виданню з 11. червня с. р. поміститв отсю статтю, яку тут подаємо в українському перекладі:

„Українська преса подає нові подробиці про „опіку" львівської поліції над українською молодю, яка вчиться на університетських курсах у Львові. Поліція хоче репресіями здавити голод знання серед української молоді, яка приневолена заснокоювати сей голод нелеґальним шляхом. Українське громадянство, яке числить в Польщі понад 6 мілїонів осіб, має слушні претенсії до того, щоб уряд нарешті приступив до сповнення своїх обовязків супроти Українців, які платять податки, і подбав для них про університет, тім більше, що зріст націоналістичних течій на польських університетах замкнув на довгі роки брами до тих університетів для українського студентства.

„Кураторія українського університету (з конечности, тайного), звернулась до польського уряду з пропозицією о удержавненне українського університету і предложила в тій справі соймови проєкт. А тимчасом поліція, голодна на лаври, уладжує лови на студентів і професорів, та здобуває смутну славу не лиш для себе, але і для суспільности, що такі речі терпить.

„Минулої середи підчас таких ловів українські студенти відфотоґрафували ту справді історичну сцену з професорами, студентами і цілою громадою поліціянтів на вічну памятку. Відбитки тих фотоґрафій пійдуть в широкий світ і Польща мусить поважно стидатись тих метод, які пятнювано колись, як розходилось о нашу шкіру. Українці так певні своєї слушної справи, що в присутности поліції заповіли день, годину і місце чергових викладів. Польський уряд повинен заняти як найприхильнійше становище в справі університету. „Пястовці", як Вітос, Бриль, Навроцький, Островський і інші, вибрані до сойму голосами українських селян, яким обіцювано підчас виборів золоті грушки на вербі і „братню любов". Тепер пора витягнути консекванції".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Тов. П. П. — Відозва буде поміщена.

ЯК ЗБИРАТИ ЖЕРТВИ НА РІДНУ ШКОЛУ Й УНІВЕРСИТЕТ?

Ось відповідь:

1. — Пасейк, Н. Дж. — Підписаний писар Тов-а „Читальні Просвіти" в Пасейку пересилає у прилозі $45.00 (сорок пять долярів) на „тайний університет" у Львові. Це половина чистого доходу з представлення „Украдене щастє", яку виділ читальні ухвалив на згадану ціль з тим застереженнєм, щоби повна квота 45.000, по потрученню лишень коштів пересилки, була вислана до Львова на піддержанне тайного університету. — З поважанним, Володимир Білоруський, писар.

2. — Миннеаполис, Минн. — Пересилаю збірку, зібрану шкільними дівчатами до дома. Збирали панни Юлія Степанчак і Анна Харчишин і зібрали $41.30. Збірка 24. червня в церкві св. Константина $38.70, — разом $80.00. (Збірку 41.30 хотіли мне пересляти самі до Львова однак відступаємо від сего, длятого що маємо центральну орґанізацію Обєднанне). Наша громада хотяй числом не велика, але у справах народніх, можна сказати, перша, бо все і всюди підпирає народнє діло, не оглядаючись на тих патріотів, які себе називають Українцями тоді, як не збирається жертв, а коли приходить зібрати жертву на Україну, то сидять по хатах, бо, мовляв, грішми не здобудемо України. Всі культурні народи грішми підтримують, а не здобувають, — тільки наші деякі зацофанці, як прийдеться помогти Рідній Школі, інвалідам, студентам, жовнірам, сейчас кажуть: Грішми не здобудемо. Хотяй справа гуманітарна не належить до політики, але це їх оборона; даються самі пізнати, які вони Українці. Одні хилять голови до Москви, а другі до Варшави, а ті, що стоять твердо при Києві і Львові, помагали, помагають і будуть помагати, аж здобудемо независиму Соборну Україну. Най у списі не забракне ні одної свідомої громади, а тим дамо доказ, що вміємо стати в обороні своїх поневолених братів, які стогнуть в ляцько-московську ярмі. — Микола Грубрин.

3. — Питсбург, Па. — Пересилаю $35.35 на Рідну Школу. Збирали М. Сарахман і Іван Цвік. Всім жертводавцям щира подяка. — Михайло Сарахман.

Отсе короткі слова, а велике діло.

Українські Громади:—

Досі перше місце в збірці „Дня Квітів" занимає громада Миннеаполис, друге Пасейк, трете Скрентон, четверте Питсбург. Досі найбільше принесли листи ч. 54, якою збіркою занявся п. Грубрин, і ч. 384, якою занявся п. М. Сарахман.

Що скажуть наші великі громади?

Спішіть із посилкою, бо в липні відсилається вся сума до краю.

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

OBYEDNANNYE, Room 608, 130 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

Вячеслав Будзиновський.

РЕВІЗІЯ ІСТОРІОГРАФІЇ?

(Докінчення) (3)

„Анархія є найбільшим, найгрізнійшим і постійним (!!) ворогом України", каже Кревецький. Доказом має бути й се, на східнім Поділю і на Подніпровю громади виломлювалися зпід княжої влади і з державної звязи (болохівщина); що сільські громади на випередки пхалися під татарську владу (татарські люди); що анархія панувала серед козаччини.

Чи все те справді доказ, що ся анархія виходила з вдачі українського народу?... Ні!

Соціольоґічно образований історик повинен знати, що в тій фазі розвою держави, коли її творили і удержували князі зі своєю военною дружиною і боярами, хлопські громади скрізь (!) у світі були непримиримими ворогами держави. В державній звязи держала їх тілько брутальна сила. Коли в якій державі тратила силу пануюча верства, або коли під ударами зовнішнього ворога обвалювала державна влада, то тоді сільські громади намагалися до решти виломатися зпід державної влади, силкувалися порвати всяку політичну звязь між собою.

Така анархія була і є в кождім народі, але тілько тоді і остільки, коли і о скілько вона є суспільною конечністю (!); коли і оскілько якась сила ослабила ту верству народу, котра в даній хвили є двигарем державної думки; котрої особисті і класові інтереси сходилися з інтересом держави: І у нас була анархія. Але тілько тоді, коли двигарів державної думки змасакрувала яка зовнішна (!) сила. Тоді робили свою руїнну роботу ті верстви народні, котрі на тодішній ступени суспільного розвою не могли видіти дальше, як по кінець свого носа. Котрі не могли знати, що їх особисті і клясові інтереси „як не тепер, то в четвер" потерплять від чужої державности, бо гадали, що „з хлопа мене не скинуть!" Вони відчували тілько тяжі і обмеження, і державу ідентифікували (мали за одно) з висшою верствою, що витворила державу і держала її. Будучи ворогом тої верстви, були також ворогами їх, і своєї держави. Ось причини „болохівщини", бунтів сільських громад проти князів і татарофільство хлопів

тоді, коли ослабла верства, котра була двигарем державної думки. Ся анархія була, не причиною упадку княжої держави, але наслідком її ослаблення.

Таксамо в козаччині анархія брала верх тоді, коли в козачій масі опинилося забогато темної „черни і голоти", верстви в цілім світі, отже й у нас бай-дужої до того, в чиїх руках держава; верстви, котра не годна відчути користий з висшої духової культури, бо хто не кушав цукру, той не знає, що він солодкий і не тужить за ним. Тим то й „чернь" не тужила за власною державою, котра ту власну духову культуру могла би випродукувати. Як в княжім так і в козачім віці найнизша, але найчисленнійша верства народу не могла доглянути, що й вона, мимо всіх тягарів має з власної держави користи посередині. Байдуже, а то й вороже становище „черни" до власної державности бувало в цілім світі, отже воно бувало й в нашій козаччині, як malum necessarium (конечне лихо). Не анархістична вдача України вводила анархію в заступи нашої козаччини, але ті причини, котрі ослабили чисельно ту верству козачої маси, котра була повна духом української державности і за сю державність боролася. Ті самі причини, котрі викликували бунти громад проти князів і піддаванне Татарам, спонукували також „чернь і ту часть козацтва, яка рекрутувалася з хлопів, бунтуватися проти козачої старшини і тягнути до Москви, пхатися „під царську руку."

Неправда й се, що анархія була у нас „постійна". В міру, як сильнійша, чи слабша була княжа влада; в міру того, як в козаччині була сильнійша ся чи та її верства, була сильнійша, раз анархія, раз державна думка і карність.

Докір, що у нас „все ставили висше інтереси особисті, клясові і партійні — понад інтереси національної держави", оскільки він відноситься до давних часів, є не на місци з трех причин. Перша та, що маємо безліч примірів саможертви для державної думки; друга та, що клясовий егоїзм був скрізь на світі; третя та, що тоді саме ті клясові інтереси будували держави. Княжу державу збудував особистий і клясовий інтерес княжої династії, її дружини і боярство. Козаки будували українську державу, в первопочині й не знаючи про се, боротьбою за свої станові привілеї. Сими привілеями викрищували цеглу по цеглі з польської державности на Україні і на її місце вводили козачу, отже власну українську державність.

Просто ударом в лице нашої історії є висказ Кревецького, що „ми не маємо державної традиції, ні державної думки", що „не мали її вже в 2-ій половині XII ст... не мали її і пізнійше."

Ми маємо велику і славну традицію нашої державности, лише ми не знаємо її, бо наша історіоґрафія подає образ нашої бувальщини в фальшивім світлі. Але, як скинемо окуляри українського історика і на самі давні події і факти подивимося голим оком здорового на умі чоловіка, то побачимо, що вонинаниані на одну червону нитку власної державности, та що наша історія є одною величавою епопеєю української державности. Лише основно зревідувати сю історіоґрафію, оперти її на знанню соціольоґії і викинути з неї демаґоґію, то наші історичні традиції стануть в наших руках непоборимою збрею в боротьбі за власну державність.

ROYAL MAIL

Часті відходи межи
НЮ ЙОРКОМ і ГАМБУРґ
на нових великих чудових „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом
OHIO, ORCA, ORDUNA, ORBITA

До Европи	ЦІНИ з Европи	
2-га кл.	3-тя кл.	2-га кл.	3-тя кл.
ГАМБУРґ			
$130	$103.50	$130	$102.50
КИЇВ			
$150	$116.50	—	$116.50
ХАРКІВ	$116.50	—	$116.50

Цікавити: приватні кабіни в 3-ій клясі
ВАЖНЕ! Не тратіть часу купити шифкарти для Вашої родини в Европі. Нова квота отримується 1-го липня.
Голоситься до агентів або
The Royal Mail Steam Packet Co., 26 Broadway, New York City

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти, а просвіта — се сила.

SVOBODA
43 Grand Street Jersey City, N.

БАЛТІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ
9 BROADWAY, NEW YORK, N.Y.
ДО ГАМБУРґА
ДАНЦІҐА і ЛІБАВИ
КАБИНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ
3 2, 4, 6 і 8 ЛІЖКАМИ.
Третою клясою з Ню Йорку, Бостону або Філядельфії просто до Гамбурґа $103.50; до Данціґу $106.50; до Лібави $107.00 і $5 поголовне. — З Бостону до Ню Йорку через Fall River Line; з Філядельфії зелізницею.
S. S. ESTONIA . . . . . July 18
S. S. LITUANIA . . . . . Aug. 8
S. S. POLONIA . . . . . Aug. 18
Голоситься до місцевих агентів.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

THE MEDICAL CENTER

ДЛЯ ЛІЧЕННЯ І ЗАПОБІГАННЯ ХОРОБАМ.

Філянтропійна інституція удержувана для користи тих, котрих обслугує, — для публичного добра. Лічиться тих, котрі не всилі платити значайно високих оплат спеціялістів. Подібна обслуга є знаменита а оплата дуже мала, з цілею користання з неї біднійшої класи, — так щоби покрити лишень біжучі видатки інституції та наукові досвіди.

Спеціяльні хороби які лічиться тепер суть: хороби шкіри, хороби крови, нервові і міхурові, а також кожді инші мочево-родові хороби. Лічення инших хорів лічиться також вкоротши часу. По правильно переведеній діягнозі, пацієнти коли так желають собі, можуть вернутися до свойого доктора для дальшого лічення.

Ідеї і цілі інституції суть лічити і викурувати можливо як найбільше людий і тим способом мести публичну прислугу. Велике число вже лічено в нас з дуже добрими результатами. Спеціяльні оплати і спеціяльна обслуга дається тим пацієнтам, котрі потребують її часто або частійшого лічення. Спеціялісти суть все під рукою і кождого принимається радо та дається йому повну обслугу інституції.

Повисші факти суть признані і одобрені ріжними жерелами. Загальний плян інституції був одобрений або похвалений стейтовими, національним і місцевим департаментом здоровя як також ріжними орґанізаціями, як перша інституція сього рода денебудь инде.

КОМІТЕТ РУЧИТЕЛІВ.

Велике число загально знаних горожан спішілають у сій цінній філянтропії а слідуючі, се кілька з тих що стоять як „ручителі": Clarice M. Bariglt, визначний адвокат і суспільний діяч A. H. Battey, редактор, The American Officer; John B. Duffy, урядник Radio Corporation of America, Rev. Aaron Eisman, Рабін з Mount Neboh Temple; Col. Warren S. Fisher, National Commander, United American War Veterans; Thomas B. Healey, секретар і менаджер, Marine Engineers Beneficial Asso. No. 33.

THE MEDICAL CENTER

231 West 51 St., (near Broadway) New York City

Години: 9. рано до 8. вечери. Неділі і свята лишень за попереднім умовленнєм.

III-ій УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ЗЇЗД ХОЛМЩИНИ Й ПІДЛЯША В ХОЛМІ

(28-го травня 1923 р.)

Холмщина й Підляшя — це землі найблизчі до нас і по духу і по умовинах, серед яких живе їхне однородне з нами населення. Життя на цих землях мусить нас особливо цікавити і за ним треба нам зорко слідкувати. З цими землями від дуже давного часу звязана наша судьба і тепер шляхи, якими пливе наше життя, майже одні і тіж. Тим то особливе значіння для нас має III. Український Зїзд тих земель. Для нас мусить бути цікаві ті способи, якими постановив народ тих земель боротися зі своїм лихом, яке майже не ріжниться від нашого.

Про Зїзд треба сказати, що такі зїзди бувають не часто; вони бувають тільки у визволених народів, як наслідок невзвичайного підйому духа, або у покривджених, як наслідок лиха, що перебрало міру. На зїзд прибуло 293-ох делеґатів з рішаючими і 23-ох з дорадчим голосом зі всіх повітів Холмщини й Підляшя та 44-ох гостей головши чином з тихже земель. Що-ж стягнуло представників зі всіх закутин тої землі на зїзд? — Годі догадуватися тут радости. Тамошній весь народ гнете один великий тягар, що стає непосильним, перебірає міру. Народ усвідомив собі це і ця свідомість будить його до чину і вона то й стягнула представників зі всіх закуткiв згаданих земель, щоби порадитися як зарадити лиху. Цей Зїзд — це голос покривджених, доведених до одчаю, це шукання шляхів виходу. Я страшного і тяжкого. А становище там — це дійсно гідне старої матушки Росії.

Велика сцена театру заповнена свідомою громадою, свідомими й тверезо думаючими представниками сіл і міст, майже виключно селянами. Кожне слово виголошене з трибуни було зрозуміле, падало на добрий ґрунт і викликало радість або обурення, одобрення або осуд, влучні замітки, запити і т. д. В дискусях живу участь беруть селяне і дивують річевістю промов. В кожнім їх слові чується, що вривається терпець, що кривда народу вже забула границі. Мимо великого перемучення під кінець Зїзду заінтересовання справами не слабне, а тільки збільшується враженість на кожне сказане слово. Народ Холмщини й Підляша показав на Зїзді, що під належним проводом він не остається по заді і займе належне місце і поставу в обороні своїх прав, на шляху до своєї мети.

Не стільки доброго можна сказати про провід. Замітний був брак відповідно підготовлених Зїзду. Президія Зїзду була спокійна і рішуча, але не домагала керуванням дискусіями і за багато часу присвятила тром московським провокаторам, що вхопзнулись на Зїзд і весь час перешкаджали нарадам та й розбивали правильний і спокійний хід нарад. Матеріял для Зїзду був підготований дуже багатий, але рішення западали без належного обговорення. Для вичерпання всього матеріялу одного дня було рішучо за мало. Коли-ж иншого виходу не було, треба було звернути особливу увагу якраз на річевість дискусій. Численні внески в останній точці нарад доказували, що їх є багато і всі вони не вичерпані. Це накладає великий обовязок на вибраний Комітет вияснити ті питання, які не мали часу для вияснення на Зїзді, або що в скорім часі слід скликати слідуючий народний зїзд.

Реферати були річеві і зрозумілі і перешкодив їм тільки розвинутися брак часу. Останні справоздавчі реферати про справи господарчі і суспільно добродійні були тільки коротким змістом тих рефератів, з їх безумовно цікавим і корисно було почути в подробицях.

На Зїзді вибрано Комітет, який як управа орґанізації, приняв назву Народній Український Комітет. До Комітету вибрано 15 представників зі всіх повітів; всі посли Хлмщини й Підляша входять в Комітет, як вибранці всього народу. На Зїзді винесено цілий ряд резолюцій, з яких більшість являється складовими частями програми, по якій має працювати орґанізація.

Резолюції.

По питанню політичному й національному: Зїзд констатує недопустимість в демократичній республиці національний утиск українського населення на землях Холмщини й Підляша і реакційно-шовіністичну політику стосовану до нього.

Зїзд протестує перед цілим культурним світом проти цього режіму й ігнорування насущних національних і соціяльних потреб укр. народу, та заявляє, що не уляже в боротьбі за слушні свої постуляти (права).

Зїзд свідоми йсвоїх національних і соціяльних інтересів, усвідомлює собі, що за теперішню політику до укр. народне поносить вини польський працюючий люд, з яким укр. працюючі маси мають однакові клясові інтереси, а тільки польські пануючі кляси.

Зїзд уважає, що одиноким демократичним виходом для упорядкування життя укр. населення земель Холмщини, Підляша, Полісся, Волині й Сх. Галичини в Польщі, було би обєднане цих укр. земель на основах національно-територіяльної автономії.

Нерівна боротьба за ці природні національні й соціяльні права вимагає скупчення всіх дійсно демократичних сил. Тому фактичне обєднання кільканадцятьмілїонового укр. населення в Польщі — земель Холмщини, Підляша, Полісся, Волині й Сх. Галичини мусить наступити як найскоріще шляхом скликання національного конґресу українських орґанізацій, що представляють інтереси укр. широких працюючих мас.

Акція обєднання повинна обняти також область суспільно-господарчу. Енерґічно розвинена діяльність в цій області буде запорукою для піднесення добробуту укр. працюючого народу.

По питанню орґанізації: Заслухавши звіт з діяльности попередніх краєвих екзекутив (делеґатури і вик. комітету), які протягом 4-ох літ в найтяжчі для краю моменти стали на сторожі національних і соціяльних інтересів укр. трудових селянських мас, Зїзд апробує їх діяльність, яка причинилась до поглиблення соціяльної і національної свідомости укр. населення Холмщини й Підляша.

Зїзд закликає все свідоме укр. громадянство до постійних складок на орґанізаційні потреби в національний фонд Комітету.

Для керовництва політичним життям Зїзд вибірає Комітет, до якого увійдуть представники всіх повітів Холмщини й Підляша.

Комітет складається з 15 чоловік, вибраних представників на зїзді і членів парляментарної репрезентації Холмщини й Підляша а то 6 послів і одного сенатора, які входять до Комітету автономічно. При складанню Комітету приймається теріторіяльний принціп. Відповідно до числа укр. населення в окремих повітах, вибірають: Холмський 4, Грубешівський, Томашівський, Білгорайський, Володавський по 2, Замость, Красностав, Біла, Радзинь і Константинів по 1. Комітет вибірає президію з 5 чоловік: голову, двох заступників, секретаря і скарбника. Комітет збірається обовязково 2 рази до року на звичайні сесії. В міру потреби його скликає президія в власної ініціятиви, чи на вимогу одної третої части членів Комітету на сесії надзвичайні. Комітет є політичною репрезентацією і керуючим орґаном для укр. населення Холмщини й Підляша. Осідком Комітету є місто Холм.

В справах школи: Зїзд протестує проти антиконституційної політики польонізації в шкільництві, завдяки якій укр. населення Холмщини й Підляша досі не має ні одної початкової ні державної ні приватної школи в рідній мові і мушене посилати своїх дітей до польської школи.

Зїзд з великим жалем стверджує, що наслідком штучної політики ворогів, є лише поступове культурне й моральне здичавінє укр. люду, бо значний відсоток дітей цілком не ходить до школи, а ті, що ходять до польської школи, майже нічому в ній не навчаються; щож до релігії, то тільки невеликий відсоток дітей виховується в школі в своїй вірі і має змогу ходити до церкви.

Зїзд домагається: обовязкового заснования на державні кошти з початком нового шкільного 1923-4 року народної школи в рідній українській мові всюди, де найдеться бодай 20 укр. дітей у шкільнім віці; — відкриття на державні кошти середніх і фахових шкіл в українській мові і в першу чергу — учительської семінарії; — забезпечення українській школи від всяких способів денаціоналізації. Педаґоґічний персонал, визче і низче шкільне начальство, повинні складатись з людей української народности, а шкільні підручники, предмети і системи навчання не повинні гальмувати національного виховання; свободи для приватного українського шкільництва.

В справах церковних: Зїзд протестує проти всіх надужить з боку Державної Влади, які мали місце в церковному житю Холмщини й Підляша.

Зїзд домагається: Скасовання тимчасових приписів церковних, як антиканонічних і антиконституційних; — відділення Православної Церкви від Держави; — відчинення всіх бувших православних церков і повернення їм церковного і парафіяльного рухомого і нерухомого майна; — як найскорішого скликання Церковного Помістного Собору, який один тільки є вищим, канонічним і правомочним орґаном Православної Церкви.

В справах господарчих: Земельний, відбудови, самоврядування: Зїзд стверджує, що на Холмщині й Підляшу є велика кількість безземельного й малоземельного населення; це населення, маючи право на першенство отримання землі, її не отримує; земля роздається напливовому елементові — осадникам і кольоністам; ця роздача землі осадникам і кольоністам веде виключно до спольонізовання і знищення нашого народу. Тому Зїзд протестує проти осадництва й кольонізації і домагається справедливої земельної реформи, принціпом якої повинно бути надіління землею всього безземельного й малоземельного населення без ріжниці віри й народности.

З огляду на те, що існуючі бюра Відбудови не відбудували й пятої частини будинків знищених війною; — що населення на власні кошти відбудуватися не може — Зїзд домагається, щоби уряд в як найкоротшім часі прийшов з дистрачаючою допомогою як деревом так і грішми.

Находчи, що сучасні місцеві самоврядування не відповідають свойому призначенню а приводу того, що вибори переведено посередньо, Зїзд стверджує, що сучасні соймики мусять бути переведені на основах демократичних — тоб то через безпосередні вибори.

В справах суспільно-добродійних: Зїзд протестує проти насильного вихрещування в польських притулках православних дітей на католиків і проти польонізації дітей в притулках.

Зїзд домагається: впровадження для православних дітей в притулках навчання православної релігії; — віддання по церковних будинків під укр. доброчинні орґанізації.

Зїзд протестує проти поміщення укр. інвалідів при парцеляції землі, надаванню кольоній та виплатах належної законної пенсії.

В справах рівних часопису, кооперативів. Зїзд протестує проти надужитя відповідних чинників, що забірають зпочтни укр. газети і не віддають їх адресатам, а рахуючи свій часопис необхідним орудрям для боротьби за ідеали нашого народу, закликає укр. громадянство до ширення часопису з тим, щоб в'кожній укр. хаті був часопис „Наше Життя".

Для піднесення матеріяльного добробуту працюючих селянських мас, Зїзд уважає за необхідне заснування сільських кооперативів з повітовими централями.

Гр. Гз.

(З лупської однодійки „Селянська Правда).

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЮКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ. (3)

Але чому мусів загинути цей гарний світ?

Бо це дещо бракувало.

Природа має свої вічні закони, проти яких не може нічого вдіяти навіть сама творча сила.

Творча сила урядила вже поверхню землі гарно, богато, чудово. Ця формація мала пишний світ рослин, чудові звірята і свій усталений лад.

І всеж ціла ця картина мусіла бути стертою з таблиці, бо їй забули про одно єство.

Є це єство, яке має призначення, пустошити дерева.

Його імя: людина.

Охоту хвалитися досить остужує свідомість, що світ потрібує насамперед людину для того, щоб вона помагала пустошити дерева.

Це була також її перша робота.

Як тільки людина навчилась вигострити перший камінь на сокиру, вона почала нею винищувати дерева, і перша людина, яка ще ходила голою і не могла зігнати собі запони, будувала вже свій дім з палів.

В часі пліоцену жадне звіря не споживало дерева. Дерева росли одне над другим. Верстви лісів похованих на глибині шестисот футів під землею доводять що протягом тисячеліть один ліс виростав на стовбурах другого і бував похований наступним лісом.

Надмір лісів мав ще інший наслідок.

Кождий знає що листок дерева є відворотними легенями звірят. Легені жиляться киснем і вивихають азот, а листок дерева втягає азот і видихає кисень.

Отже в прасвіті було в тисячу разів більше кисеню ніж тепер, майже ціла атмосфера складалася з нього. Звірята не були в стані зуживати сей кисень, життєва діяльність рослинних велетнів переважала звірят.

Кисень є повітря фізичної втіхи. В нім циркуляція крови швидче, кожде порушення жвавійше; вдихування чистого кисеня надає всім нервам чуття солодкої пристрасти, будить втіху тіла; кисень тримав би людину в сталім екстазі, який зруйнував би тіло і душу, в стані безупинної земної насолоди.

Хто не бачив, що сірник в кисені під шкляною покришкою горить поломям, що вуглі полихає сиплячи іскри як метеор, що фосфор запалений в кисеню поширює осліплююче світло, і блідо-синє поломи сірки поширює проміні діяманту?

А тепер уявім собі цілу атмосферу аж до баранцевих хмарок повну кисеню.

Тоді досить, щоб одно єдине дерево в лісі загорілось, щоб цілий світ раптом без порятунку зник в поломи.

Між тим звірята не роблять жадного вогню; між ними нема Прометея, а само собою дерево не загорається.

Блискавка правда запалювала також і тоді як сьогодня, але тодішній дощ був не таким як сьогодня. Це було море падаюче з неба, і вогонь запаленний блискавкою зараз же гаснув. Також вогонь вулканів не находить нічого що він міг би запалити. Навколо вулканів околиця гола.

Але і при ясній погоді може на землі повстати вогонь — через „вогневу кулю".

Це є один з тих метеорів з вогненим хвостом, які літають в ніч Святого Лаврентія, які регулярно зявляються тринадцятого падолиста, перекреслюють шлях землі і завжде знов стрічаються з нами.

Розуміється шлях десятками тисяч разів трапляється раз, що один з цих метеорів падає на землю. І з десяти тисяч таких падаючих на землю метеорів може лише один випадково впав на предмет, який через це міг загорітися. Перед 34 роками одна з таких небесних вогневих куль запалила дахи в Бельмонті, і перед 23 роками такий небесний огонь спопелив село Санк-Пауль.

Отже один такий стомільовий метеор запалив ліс в однім з пізнійших тесячеліть пліозену, а разом з ним запалав цілий рослинний світ землі. Ніч стала днем! В кисеню горять прецінь стружки блищучи як зорі, як же мусів горіти цілий ліс пересиклий аброю і смолою, оточе ний кисеневою атмосферою в дві милі заввишки.

Моря поломени зєдналіся між собою навколо і сягаючі до неба гурагани вогня переки дали з одного континенту на другий.

Звірята тікали в болота, ріки, моря, на льодові простори Сібіру, в безлісні, камнясті пустелі Азії, Африки.

Світова пожежа сягла до бігунів; кождий подих пасату і монзуну гнав перед собою вогнені хмари; вогнева буря раптом почала топити нагромаджені протягом століть сніговi гори; страшні маси води раптом покотилися вниз, як пущене Богом скажене море, гнали викорінені гори, намивали перед собою краї, затоплювали долини, наповнювали гірські яруги напулом, накопичували у високих вирізах гір морські мушлі і поховали зруйновані палаючі ліси під уламками скель.

Коли в той час на Юпітері, мешканці якого напевно далеко культурнійші нас, якийсь Тихо де Браге помічав випадково на західнім небі нову звізду, яка раптом засяяла яркійше Сіріуса, і яка потім повільно потемніла і загубилась в темряві ночі і зробилася звіздою третьої кляси: то це була земля.

Роздоплений лід бігуна загасив палаючий світ і покрив його новою гладкою покрівлею.

Астрономи Юпітера дивувалися певно бачучи при допомозі своїх великих рефракторів (вони напевно в цім відношенню попереду нас), як недавно ще близька покрита зеленими пламами планета перетворилась на короткий час в сяюче сонце, а потім зробилась знов сталево блискучою цілком гладкою кулею, яка лише на бігуні оточена була інколи вінцем північного сяєва.

Цей новоповставший лист був останною формацією землі. На цій таблиці написано наш світ.

Скільки років треба було, поки з цього нового намулу повстала перша стеблинка трави? І який час лежить між цею першої стеблинкою трави і першою людиною — людиною, яка нічого не знає, нічого не може, яка роджена голою, яка будь безсила і який все бракувало?

(Дальше буде).

ДОЛЯРИ до ГАЛИЧИНИ

ТЕЛЕҐРАФІЧНО І ПОЧТОЮ

пересилаємо до самого села або міста. Ваша родина отримає ДОЛЯРИ на самій вашій почті.

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ

Наші офіси в краю поможуть вашій родині приїхати скоро. Продавно виїзди до краю, полагоджуємо всі сторкрені справи, продаємо доми і фарми. По близші інформації адресуйте:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
Philadelphia Office: 322 N. 8th Street)
ЗА УПРАВУ БЮРА. — АНТІН ПАШУК, пред.

ДОЛЯРИ

ДО ГАЛИЧИНИ І НА УКРАЇНУ

пересилаємо почтою і телеграфічно в скорім часі за низьку оплату і вилачуємо долярами в місце замешкання адресата.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ

Поручуємо свої услуги в справах повороту до краю і призиву в Америку, виробленя паспортів і афідевітів та полагоджуємо справи нотаріальні.

ПРИНИМАЄМО ОЩАДНОСТИ

Голосить ся особисто або листовно в рідній мові.

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЖЧИН І ЖЕНЩИН
на легких, жолудок, нерви, кишки і нервових недуг, включаючи нервову, ревматизм, астму і Гарвеєвські недуги.
Порадник даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4-ти Ave. а Union Place
Годині: від 9. рано до 2. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мужчин, женщин і дітий.
Найдешевший електричні апарати.

Український Лікар С. КАУФМАН
хронічні і нервові слабости
111 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 1. до 3.30 веч.
Новий офіс в Астерія, Л. АВ.
455 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. вол.
Telephone: Astoria 2872

Перед — Після
КРАСА! МОЛОДОСТЬ!
Можете виглядати кілька літ молодшими, коли лице стає старе. Ваш неправильний ніс може виправитися. Вистаючі уха можуть уклонитися до постави. Зморшки на лиці можуть зникнути і т. д. З великою старанністю і успішно лічимо хорих мужчин, женщин і дітей. Маю 28-літну практику лічення. Говорю по українськи. Години урядові: Від 9-ої рано до 7-ої вечер кождого дня. Неділі і свята до 4 пополудни.
Пишіть по книжочку
DR. G. BUKKI,
58 E. 93rd St.,
New York City

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст на старість краю, лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операциї. Дає подушки безболезну порадку.
DR. B. HOHENBERG
304—3rd AVENUE,
між 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Lexington 4438

Лікарська канцелярія українського
ДОКТОРА К. БІЛИКА
при співучасти лікаря спеціяліста, що недавно прибув з краю.
61 ST. MARK'S PLACE
(8-ма улиця, коло 1-ої Ave)
Урядові години: від 12. до 2. і від 6. до 8. веч. Телефон: Dry Dock 5133

УКРАЇНСЬКИЙ ХИРОПРАКТОР
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить всякими ріжні заразливі недуги.
Ню Йорк офіс 338 East 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. вечер. Неділя від 10. до 1.
Брукляй офіс: 563 Bedford Avenue (cor. Keap Street)
Вівторок, четвер, суботи від 10. рано до 8. вечер.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ
Учіться АКУШЕРІЇ в своїй хаті або в своїй хаті під цілою дирекцією старшої, відомої і скора наука; приймають кождого часу. По укінченю видають ДИПЛОМ. Адресувати: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Tel.: Lexington 4219.

ПОСТУП ХЛІБОРОБСТВА В КИТАЮ

Довгий час були звісні світови лиш деякі частини найбільшого народу і найбільшої держави у світі, себто Китаю. Европейські і американські дослідники проїзджали одну чи другу околицю цеї величезної країни, та описували її. Щойно в послідних десятиліттях поодинокі держави почали інтересуватись Китаєм, як цілостию та збирати відомости про ввесь цей край, його народ, устрій, продукцію та взагалі його життя. В тім самім часі саме китайське правительство перемінилось на краще, прийняло европейські способи правіння та богато причинилось до зібрання і поширення правдивих відомостий про свою державу.

Висліди згаданих дослідів з области хліборобства подає саме Американський Департамент Хліборобства у одним зі своїх послідних видань, зладженім на основі матеріалу призбираного китайським міністерством рільництва і торговлі.

По там даним, у Китаю є більше чим 59 міліонів фармерів, які разом зі своїми родинами творять 80 до 90% населення. Вони управляють приблизно 212 міліонів акрів землі. З того одна пята частина де залиті водою рижові поля, 16 міліонів акрів — це огороди і садки а решта звичайне орне поле. Головно управляють в Китаю риж, чай, морове дерево, потрібне для корилення шовкового мотиля, та просо. Тих річей Китай продукує більше, чим яканебудь друга країна у світі. Пшениці і тютюну китай продукує трохи менше чим Злучені Держави.

У 1913-ім році вивезено з Китаю 4 і пів міліона бушлів пшениці а у 1921-ім вже 18 міліонів. Загальна продукція цего збіжа досягає однак 300 міліонів бушлів у рік, та більшість її поїдає само населення у деякі околиці довожено навіть пшеницю з заграниці. У 1923-ім році привезено 8 міліонів бушлів, у 1921-ім вже лише 2 і пів міліона. Кукурудзи збирають в Китаю около 15 міліонів бушлів в рік. Цукру виробляють около 400.000 тон. Усю цю продукцію зуживає само населення.

Тютюну продукують на виріб папіросів, яких вживання незвичайно поширюється. Чаю вивожено перед війною около 200 міліонів фунтів, тепер вивозять лише неповна 57 міліонів. Сталось це головно по російській революції, яка перервала караванну торговлю через Манджурію і Сибір.

Та ріжнородність і богатство продуктів може видавитись неправдоподібним, коли взяти під увагу, що управлювана почва в Китаю є два з половиною разів меньша від поверхні управної ріллі в Злучених Державах. Та треба памятати, що китайські селяне справляють землю богато старатніше чим американські фармері і через те вона несе їм більше плодів, а далі — у деяких околицях Китаю можна збирати плоди три і чотири рази до року а в більшости два рази. Через те і розвій рільництва в Китаю не лежить в підкесенню господарства а просто в необмеженю — землі придатної під управу.

French Line
ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ
La Savoie July 14; Paris July 18
France July 25; Lafayette Aug. 4
По всі зайві інформації голоситься до місцевого агента Французької Лінії або офісу компанії
10 STATE ST., NEW YORK CITY

ФАРМИ!
УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ
в гарній околиці близько Ню Йорку. Шість акрів на легкі місячні сплати з рожи $1350 — $500 готівкою; з рожи $1575 — $400 готівкою; 5 рожи $1800 — $500 готівкою. Вода, газ, електрика. Школа, церква і ґаторія на місци. Пишіть або найдіть до:
ГРИГОРАК І МЕЛЬНА
180 E. 6th Street, New York, N. Y.

ФАРМА 50 АКРІВ, 5 акрів ліса, сад, решта засіяна розмаїтим збіжем, 6 акрів пшениці, 7 акрів жита, 9 акрів кукурузи, решта просовиско, дім на 10 кімнат, стайня, возівня, 2 курники, все фармерські машинерія, 3 корови, 2 коні, 200 курий і курчів, недалеко місця і школи. Фарма в стейті Ню Джерзи. Школа за все $3500, готівкою $1500. А. МІКЛУТЯ, 103½ St. Marks Place, E. 8th St., New York City. 39—

$500 ГОТІВКИ КУПИТЬ
дім на шість кімнат в одній з найліпших околиць в Бруклині, Н. Й. Заїздки за 5 шт. Адресе до Ню Йорку. Помна ціна $5.700, решта як рент, 2 лоти 40x100. Голосить до: Guarantee Realty Co., 132 Nassau St., Room 417, New York. 54-59

ЧИТАЙТЕ СОБІ І ДРУГИМ.
На продаж муровний дім на 8 кімнат з 5 потами, город довкола дому, на цілім городі винограв з котрого робиться дві бочки вина, стайня, курники, корова, ґідка, кури, качки, голуби. Околиця веселна, між двома стаціями до яких 15 мінут ходу; до міста 30 мінут ходу. До школи і стейтової дороги 10 мінут ходу, до Нюарку 12 мінут. Роботу можна сейчас дістати в Ґрінгаузі. Продам по умірковаїй ціні. Голоситься до: S. Malecki, Living-ston Ave., Box 168, New Providence, N. J. 51-55

CUNARD
ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ В 12 ДНЯХ
на найпосліднїйших у світі кораблях відправляючих кождого вівторка.
БЕРЕНҐАРІЯ, АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ
(Через Саутгемптон)
Також з Ню Йорку до Ліверпулю
Всіми пасажирами третої кляси відпоручаються особні каюти. Вигода, чистота і знаменитий харч.
ГРОШІ ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ
пересилаються і виплачуються в американських долярах
ЧЕРЕЗ ГОСБАНК
За дальшими інформаціями звертайте до Вашого місцевого агента або до
ТІЄ ЖЕ ОБО:
CUNARD LINE
25 Broadway
New York

"HOME, SWEET HOME."

Було є 8. мая, 1823 коли пісня "Home, Sweet Home", зложена Іваном Говард Пейн, була співана першпй раз публично, а в кождій місцевости Злучених Держав стоїтьму рішнім тон поїзд обложений по кілька тисяч, в пісні сїй убезсмертили Пейн старий дім стоячий тоді в Літ Ґемптон, Лонґ Айленд, Н. Й., в котрім мешкає здомаєм. Після дім є сталим славною в одній хвили, яко пісня, котра виражає ліпше чим яка інша, почуття „дому" і пропонує, що „нема то як в домі". І в тяжке доби, як називає це пан Г. Пеєлінський, 4066 Campbell Ave., Detroit, Mich., а пишів суперечности гасла, Трінера Гірке Вода — „скорбой", поможе мусовіти, що лікарством на долегливости жадуди для всіх членів родини. Усуває злий апетит, затверджуючи, бадьорость, здоровлє, нервові порозходженя, і загальне чуття пригноблення. Вона лікувати або достання лікарств, тримає його на складі. Попробуйте також Трінера Лібрет, що уміцнює мускулиї, і Трінера Лагодитель Кашлю, Трінера Вода на руки (Hand Lotion) на шорстку шкіру, Трінера плинний Шампоньон, котрий дає вам бадьорість. Трінера.

НОВІСТЬ НОВІСТЬ
Для Народних Домів, читалень на-кожи і приватних хат.
ВЕЛИКИЙ КОЛЬОРОВИЙ ОБРАЗ 28x22 ЦАЛІВ
БОГУН ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ 1651 Р.
репродукція славного малюнка Івасюка
ЦІНА $2.00.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"

ВИРІБ ПАПЕРУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Злучені Держави не лише зуживають найбільше паперу але й продукують його у кількости, яка рівнається половині паперової продукції цілого світа. В 1922-ім році випродукувано тут около 7 міліонів тон ріжного рода паперу, від папіросної „бумажки" до найкункового картону.

У згаданім році було тут 726 паперових фабрик, себто о 51 меньше, чим перед війною. Та завдяки технічним улїпшенням ті фабрики продукували богато більше паперу, чим передвоєнні. Поступ цей видко найкраще зі слідуючих чисел: перед двайцяти роками найкращі машинні виробляли на мінуту пересічно сто стіп паперу в то інчів ширини. Тепер нові машини виробляють по тисячу стіп на мінуту в 232 інчів широкости.

Для виробу паперу уживають старих шмат, зужитого паперу, старої пряжі та шнурків, а головно дерева. Той сирий матеріял оброблюють ріжними механічними та хемічними способами та залежно від него і від тих способів дістають ріжні роди паперу. Паперова промисловість концентрується головно в північно-східних стейтах, та над Великим Озерами, а то через те, що тут найбільше зуживається паперових виробів. Матеріялу для цеї інституції доставляють одначе головно північно-західні лісисті стейти та також богата в відповідне дерево Аляска.

По вартости вироблених продуктів розділюють промисловість Злучених Держав на чотирнайцять великих груп. Паперова індустрія занимає між ними шесте місце. Та до неї вчислено не лиш сам виріб паперу а теж і його оброблювання в фабриках коробок, друкарнях та видавничих заведениях. По даним з 1919-го року в паперову промисловість з усіма її вітками було вложено 2.400.000 долярів, з чого половина припадає на капітали вкладені на продукцію паперу. Протягом 1921-го року було занятих при виробі паперу 105,000 робітників, які в тім році дістали були 127 міліонів долярів платні. За сирий матеріял потрібний до виробу паперу заплачено в тім часі 445 міліонів долярів а випродуковано з него товару вартости 667 міліонів долярів.

Зі згаданих 7 міліонів тон найбільше вироблено картону на паперові коробки і опакованя і т. п., по тім приходила продукція газетного паперу, далі книжкового, паперу до пакованя, канцелярійного, листового, папіросного і инших родів. Попри деякі спеціяльні роди паперу, яких тут не вироблювано, спроваджено теж з заграниці значну кількість — один міліон тон — ґазетного паперу.

МИТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПИТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Франка, від. 53 повідомляє, що вівторкний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в вівторок, 10 липня в церковній чайні під ч. 338 Ґрейсон Ейнюе. Не порядку нарад будуть дуже важні справи до полагодженя, отже проситься членів прибути на мітинґ і полагодити й обрадити раз, щоби не було колотнї в товаристві. — А. Бабій, пред.; М. Антоньо, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 8. липня в гали Укр. Громади під ч. 2009 Фермоун Ейнюе. Не повинні зійтися, бо є важні справи до полагодженя. — Н. Самбір, предс.; І. Стодольний, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошеґніки св. Духа, від. 247 подає до відома своїм членам, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 8. липня о годині 2. попол. у церковній гали. Проситься всіх членів бути явними на сім мітинґу і оправити свої довги. Невиконуючі члени заплатять кару після указки статута. — Д. Бабінко, пр.; Т. Левчишин, секр.

ЗВІТ ФІНАСОВИЙ Т-ВА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ.

З підмоги українським студентам в Европі за місяць май, 1923.

Поміч від опікунів.

Імя Опікуна	Ч. Студ.	Доляри
о. Іван Жук, Питсбурґ, Па.	108	5.00
Укр. Ліґа Горожан, Н. С. Питсбурґ, Па.	256	5.00
Бр. св. Петра і Павла, Карнеґі, Па.	357	10.00
Бр. св. о. Николая, Рочестер, Н. Й.	317	30.00
Ів. Ілємів, В. Клємин і М. Хомик, Аллентаун, Па.	355, 308	10.00
Укр. Громада в Мінеаполіс	25, 117, 254, 275, 311, 312, 320	35.00
Тов. Сокіл, Клівленд, Огайо	307	5.00
Ліґа Горожан в Ню Йорку	404, 12a, 29a	10.00
Бр. св. Петра і Павла, від 108 Пров., Стемфорд, Конн.	60a	7.50
Т-во Вільна Україна, Ричмонд Гил, Л. Ай.	1a	2.50
Т-во Зоря, Ню Йорк, Н. Й.	49	5.00
Парохія Сон. св. Духа, в Брукляні, Н. Й.	102	5.00
Комітет 16-ох, Ерсборі, Л. Ай.	406	3.00
Тов. Запорожська Січ, Ню Йорк, Н. Й.	301	5.00
Филип Ясновський, Слінгз, Па.	405	10.00
Дмитро Фенкапин, Пассайк, Н. Дж.	8A	2.50
М. Гринішак, Елизабет, Н. Дж.	23A, 36A, 51A	6.00
Яків Миськів, Сенкоулк, Н. Й.	267	30.00
Тов. Вільні Козаки м. Львова, Ню Йорк, Н. Й.	348	5.00
Укр. Нарохія в Бейон, Н. Дж.	35A, 78A	5.00
Комітет 6-ох, Клівленд, Огайо	300	15.00
Укр. Американський Горожанський Клюб, Аллентаун, Па.	277	5.00
Комітет 5-ох, Бруклин, Н. Й.	361	5.00
о. Олекса Пристай, Карнеґі, Па.	438, 281	10.00
А. Б., Ню Гейвен, Конн.	55a, 310, 327	15.00
Іван Фридерик, Росфорд, Огайо	25a	2.50
На підмогу студентам разом		249.50
Вислано до Укр. Краєвої Студентської Ради у Львові		$ 36.00
Вислано до Т-ва Прихильників Освіти у Відни		135.00
Вислано до Спілки Укр. Студентів в Берлїні		45.00
Вислано до Т-ва Укр. Студентів в Данцїґу		25.00
Вислано до ЙЕСУС-а, Прага, Ч. С.		5.00

УВАГА: — Кромі того дня 4-го червня вислано до Земельного Банку Гіпотечного у Львові яко першу рату на ДІМ Українського Університету у Львові $550.00. — З фонду Загального доложено для ст. ч. 406 $2.00.

Всі кошти посилки товариство покриває з власної товариської каси.

РОДИМЦІ! Не забувайте на жертви на підмогу українському студентству! Збудуймо нашу святиню науки, український університет у Львові.

Всякі жертви шліть на адресу товариства:

UKRAINIAN YOUNG MEN & WOMEN'S ASS'N,
30 E. 7th Street, - - - - New York, N. Y.

ЗА Т-ВО УКР. МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.:
Григорій Герман, голова; Омелян М. Коцко, секр. рек.; Дмитро Сірошкин, секр. фін.; Ольга Кирчівна, касієрка.

СТАЛА РОБОТА ДЛЯ ПОСТІЙНИХ МАЙНЕРІВ
на протяг більше року. Потребуємо 100 мужин. Місце для самотних і жонатих. Уголь чисте, нема води, слепіту або газів. Добрий верх, 5½ фітів угля, робота що дня. Се є копійна майна і нема жадних страйків. Добра нагода дістати роботу в угленій майні, де робота забезпечена на довгі часи. Не зволікайте сеї нагоди, лишіть роботу два або три дні а тяжки і приходіть сейчас до:
THE HAZEL MINE, CANNONSBURG, PA. або до
Mr. Varady, Room 404, 434 Diamond St., Pittsburgh, Pa.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!
ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА, ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.
КОЛИ ВАШЕ БРАТСТВО ЧИ ТОВАРИСТВО ПОТРЕБУЄ НАРОДНОГО АБО АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАПОРА, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ЛЕНТ, ВІДЗНАК, ШАПОК АБО ИНШИХ РІЧИЙ, ТО ЗВЕРНІТЬСЯ ДО НАС З ЗАМОВЛЕННЯМ.
МИ є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛІПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕИНДЕ.
ST. NICHOLAS CEMETERY PASSAIC N.J.
ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:
АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР
2x3 стіп $2.50 — 3x5 стіп $4.00 — 4x6 стіп $5.00 — 5x7 стіп $7.00
УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР З ГЕРБОМ НА ОБІ СТОРОНИ
2x3 стіп $3.25 — 3x5 стіп $6.00 — 4x6 стіп $7.00 — 5x7 стіп $10.00
Кожде Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як наради, пікніки і протульки, виступити з своїми прапорами, відзнаками, лентами і в шапках. — Просимо щиро всіх Українців удавати до нас з повним довірєм, бо ми ручимо за тревалість і красу замовлених у нас річий. Ми уділяємо вам всякої інформації і вишлемо вам сейчас наш каталог з взірцями і кожду вам дукладну ціну. Не відкладайте сеї нагоди. Адресу:
EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

СПІВАНИК У. С. СТРІЛЬЦІВ
вже є в Америці.
СПІВАНИК ДЛЯ ХОРІВ, ДУЕТІВ І СОЛЬОВИХ ПІСЕНЬ, ПІД НАЗВОЮ:
„СУРМА"
ВИДАННЄ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ.
Містить в собі 76 стрілецьких пісень з нотами на хор, а також на один і два голоси.
Кромі того збірка богато ілюстрована.
Книжка друкована у Львові на найкрасшому папері,
Ціна лише 35 центів.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШІ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПРИЙМУ партнерку або партнера до ресторації з малим капіталом. Інтерес дуже добрий і самому дуже легко обробляє. Голоситься до: Z. Pawlyk, 94 Norfolk St., Newark, N. J. 52-57

ПОТРІБНО на мешкання чесного мужчину. Просторна, гарно кімната, приятельні родини. Голоситься: Mrs. Samdrowsky, 1273 Third Avenue, New York City. 54-57

ПОТРІБНО РОДИНИ, муж мой бути добрий шофер і механік, жона щоб зналася на домашній роботі. Добра платня і добрий дім. Голоситься: Chauffer, c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 53-60

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА.
Український ресторант в українсько-польській секції міста Нюарку. Дуже добре виробленя бізнесом, знаїть бути спроданий задля занесуваня властителя. Інтересовані мають голоситися до 245 Court St., Newark, N. J. 53-60

ПОВІДОМЛЕННЄ.
Отсим повідомляємо інтересованих, що філія Leon's Institute дістала отворена в Филаделфії, Па. при 1722 Arch Street. Місцевих проситься звертати впрост на подану адресу: Позамісцеві хай пишуть до головного офісу в Ню Йорку: Leon's Institute, 131 West 39th Street. Хто залучить дво-центову марку з листом, дістане наш могиляний дарок. 50-60

ПОТРІБНО ДРУКАРА
котрий вміє робити на лайнотайпі (Linotype) - Голоситись межи 8. годиною рано а 5. вечер кождого дня крім суботи, в суботу від 8. до 3. пополудни.
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ
Українські народні строї і всякого рода інші костюми випожичаю по дуже низьких цінах. По бажаній інформації пишіть на адресу:
MRS. K. STETTZ,
216 Washington St., Jersey City, N. J.
Telephone: Montgomery 2213.

КОСИ!
Що дня отримуємо з Відня коси, з найлїпшої кленової сталі, добре гартовані і вжаять поверх фунта, ціна з пересилкою $3.00. Перстень до коси 50 цент. Стальовий молоток 60 ц. Бабка 60 ц. Брусок 25 ц. Замовленя посилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINAN BAZAR,
166 E. 4th Street, New York, N. Y.

ЖМІСНИК є одним з найлїпших домашних лків і певним средством проти ревматизму, болів плечий, колени і болів груани. Є помічне на болї голови, на болї суставів у рук і ніг, на легкий параліж карчу, болї голови і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.
Відноситься до генерального агента, залучаючої 3-центову марку на відповідь.
MIKE FEDIW,
6 DOCK STREET,
HASTINGS ON HUDSON, N. Y.

СВІЙ — ДО — СВОГО!
Се є клич кождого свідомого Українця
МИХАЙЛО ТУРЧИН
Український Рудїн Контрактор
виконує всякі лагодні роботи по дуже низькій ціні на землї Ню Джерзи Стейт. За добру роботу дає кождому контрактору гарантію. Зарядом є спеціяльного до виконуваня дахів. Бізнес оснований 1910 року. Голоситись устно або письменно до:
46 YALE AVE., HILLSIDE, N. J.
Tel. Waverly 2094.

КУПУЙТЕ НОВУ КНИЖКУ
„ПРИ БИТІЙ ДОРОЗІ"
Українці! Прочитайте нову книжку „При битій дорозї"! Це оповіданє з часів війни показує вам всю, чому ми втратили свою державу і як її добути. У ньому виказується, що українські селяни є основою нашої сили та що вони зберегли цілою стару культуру нашого народа. Всеукраїнське порозуміння добувається легко, коли за підвалину нашої державности візьметься добробут хліборобського стану.
В книзі такий: Поворот до рідного села; Дома і на чужині; У ковля Мартина; Тихий сільський рай; Кермиць біля хрестів; Недоля на селі; За потоком; Юрко; Крім з ясного неба; Мати; На перший огонь; Весна; У неділї вісти; Мадяри в селі; Смерть і поворот Федиця; Селянське серце; Утікач; Вступ рекрутів; Битва; Сяци цісарської забавки; Кубанці в селі; Сальати; Обручелі при роботі; Шинґуни; Жидя; Гірші думки; Матвієвий метод; Святий Вечір; Покутуючі душі; Свавіля; Сварка; Дядя; Ґвалтовні; Вісти; У шпитали; Весїлля; Відворот російської армії; Вертають „свої"; Під судом; Розбиті душі; В табор; Відтук російської; Розвалина; Перед війною; Дорога.
ЦЯ КНИЖКА КОШТУЄ РАЗОМ З ПОЧТОЮ УСЬОГО 85 ЦНТ.
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ОБРЕЧНИК
ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
[illegible] Avenue, New York City
Telephone: Orchard 5088.